

10 jaar lang lokale geschiedenis onder de aandacht brengen

Dat deed de Historische Kring Ubbega en ze wil hier mee door gaan. Reden te meer om in gesprek te gaan met de voorzitter van de vereniging, Ben Westerink.

tekst: Marijke Lankester

Historische Kring Ubbega, hoe is dat zo begonnen 10 jaar geleden?

'Er was in 1996 vanwege de voormalige gemeente Adorp nog geld beschikbaar om een boek te schrijven over de geschiedenis van de voormalige gemeente Adorp. Tijdens een overleg hebben Jaap Bakker, Jan Koop, Margriet Kuipers en ikzelf de vereniging Historische Kring Ubbega opgericht. We zijn leden gaan werven en hadden al snel 75 leden. Van het boek is niets terecht gekomen.

Het bestuur begon met allerlei activiteiten. In het begin hebben we tentoonstellingen, fietstochten en lezingen georganiseerd. Daarnaast houden we ieder jaar twee lezingen, in het voor- en najaar. We hebben zo'n 20 lezingen laten geven. Die worden goed bezocht. We zijn als vereniging nu een busreis naar Oost-Friesland aan het voorbereiden. We gaan kijken hoe het landschap daar in elkaar zit en wat de overeenkomsten met Groningen zijn. Otto Knottnerus geeft daar op 16 april een lezing over. We hebben drie keer een boekwerk uitgegeven met een streekhistorisch onderwerp. Via de boekhandel en andere verkooppunten zijn er vele honderden verkocht. Er is veel belangstelling voor de historie van dit gebied. Zelf geef ik in mijn vrije tijd regelmatig lezingen of een cursus over de geschiedenis van het landschap, de archeologie en de bewoning.

Onze streek barst immers van de cultuurhistorie. Je kunt de scherven van het verleden letterlijk zo maar oprapen. Ook de kerken horen ook bij het cultuurbezit. Er zijn in onze dorpen helaas veel oude kerken verloren gegaan. In een tijd dat het economisch slecht gaat, zoals in de 19e eeuw, zijn veel kerken verdwenen. Er zijn er veel gesloopt of samengevoegd tot één parochie. De kerkhoven bleven over. Baksteenkerken zijn niet zo stabiel. Ze hebben veel te lijden en moeten iedere eeuw opnieuw gerestaureerd worden. In Oost-Friesland zijn de kerken niet verdwenen. Misschien komen we er bij de excursie achter waarom dat is.

Een belangrijke activiteit van onze vereniging is de website. De site geeft unieke informatie over de streek. Onze penningmeester Luuk Balt heeft daar veel tijd ingestoken. Zo is bijvoorbeeld de archeologische verzameling van Henk Berghuis gefotografeerd en tot in detail op de site te bekijken. Andere onderwerpen zijn de opgravingen bij Wierum, vondsten bij Harsens, gegevens over koemelkers, te veel om op te noemen. We krijgen enthousiaste reacties.

"De lokale geschiedenis onder de aandacht brengen", zie je een verschil hierin tussen nu en 10 jaar geleden? En wat is er zo al gepasseerd?

'Het gebruik van Internet geeft een verschil met tien jaar geleden. De websites om informatie te vergaren zijn heel belangrijk geworden. Nu zijn we de busreis aan het voorbereiden zijn gebruiken we internet om informatie te krijgen over de ontstaansgeschiedenis van Oost-Friesland, hoe het landschap is ontstaan.

We hebben in die 10 jaar wel een groot aantal interessante sprekers aan het woord gelaten. Mensen die veel weten over de geschiedenis van dit gebied. We hadden bv onlang de heer Hempenius als spreker. Hij heeft jarenlang het archief van het waterschap beheerd. We hebben hem kunnen overhalen om een lezing te geven over de geschiedenis van de waterstaat in ons gebied.

Ook heel leuk was de avond over de koemelkers. In Adorp woonden voor de oorlog veel koemelkers. Dit zijn kleine boeren die koeien hielden om melk te produceren voor de stad. Het zijn eigenlijk boerenarbeiders die voor zich zelf beginnen. De stal achter het woonhuis. Werden door de grote boeren met de nek aangekeken want het waren geen echte landbouwers. Het was een heel arm bestaan, ze konden net een beetje het hoofd boven water houden. Ze moesten er vaak een beroep bijnemen. Sommige koemelkers gingen zelfs naar de stad om daar de melk uit te venten. Eind jaren 50 is dit beroep binnen een paar jaar verdwe-

nen. Mede ook door de regelgeving over het milieu. Sommige koemelkers (of hun kinderen) leven nog en waren bij de lezing en hebben ook materiaal geleverd. We hebben samen met de koemelkersdochter Aaltje Miedema de avond verzorgd. Op die avond hebben we ook van een aantal voormalige koemelkershuizen in Adorp (Provincialeweg, Wierumerschouwsterweg) de geschiedenis laten zien. De functie van de vereniging is immers de lokale geschiedenis onder de aandacht te brengen.'

Wat is nog meer het doel van jullie vereniging?

'Kennis verzamelen. Het kan een boek zijn of het verzamelen en vastleggen van gegevens en voorwerpen. De kennis die je hebt, uitdragen. Dit kan in de vorm van een lezing of artikel. En de website niet te vergeten. Het artikel over de koemelkers bijvoorbeeld staat op de website. Het belangrijkste doel is het uitdragen.'

Wat vindt jij daar leuk aan?

'Hoe dichterbij de eigen woonomgeving, hoe meer mensen geïnteresseerd zijn in de historie van de woonomgeving, is mijn ervaring. Door het geven van informatie kun je mensen de ogen openen, waardoor ze zelf die omgeving in een nieuw licht gaan zien. En dat is een heel dankbare taak. Om mensen enthousiast te zien worden over iets wat in hun omgeving aanwezig is. Dat je die vonk kan overbrengen daar haal ik voldoening uit. Ik geef beroepshalve regelmatig college aan farmacie studenten. Dan bespeur ik dat de vonk niet altijd overkomt. Mijn enthousiasme is veel groter als ik spreek over mijn hobby's. Als ik een verhaal houd, zoals onlangs in Siddeburen in een rokerig zaaltje voor zeer geïnteresseerd publiek, dan ben ik buitengewoon gemotiveerd. Ik vind het boeiend als mensen interactief naar voren komen met hun eigen mening. Mijn studenten zijn wel interactief, maar die moet je ze wel voortdurend uitdagen en dat kost energie.

Met een notepad en een beamer kun je fraaie dingen doen tijdens een lezing. Vroeger ging ik met een doosje dia's op stap, nu kan ik allerlei animaties en reconstructies laten zien. Het aantal mogelijkheden om de historie duidelijk en interessant te maken is onbeperkt. Je kunt foto's combineren, collages maken, die over elkaar heen leggen en inzoomen. En je ontdekt zelf ook nieuwe dingen. In Siddeburen kon ik met een Google Earth opname een verdwenen dijk laten zien.'

Heb jij het idee dat er meer belangstelling is voor geschiedenis? En werken jullie samen met andere Historische Verenigingen?

'Ja, want er de afgelopen jaren zijn tientallen Historische Verenigingen opgericht. Er is een Historische Vereniging in Winsum, Baflo en Ezinge. Dus binnen de gemeente Winsum alleen al zijn er vier Historische Verenigingen. Daar hebben we contact mee. We wisselen sprekerslijsten uit. Op de monumentendag in september werken we samen. Zoals twee jaar geleden met het thema poëzie. We hebben toen een route uitgezet en er werden gedichten voorgelezen.

Zo te zien zijn jullie een behoorlijk actieve vereniging?

'Ja, maar je spreekt nu over activiteiten over tien jaar. Het ledental blijft vrij constant.'

Wat zijn jullie plannen voor de toekomst?

'Als je al 20 lezingen gehad hebt wordt het wel lastiger om steeds weer originele mensen te vinden. Het zal meer inspanning geven om een boeiend programma samen te stellen. We willen in de toekomst ook boekjes blijven uitgeven. Dat is lucratief, met de winst kun je de kosten dekken. We zijn geen spectaculaire dingen van plan. We willen eigenlijk cursussen, excursies en tentoonstellingen continueren.

Een andere functie die we hebben is de verantwoordelijkheid voor het archief van de streek. Een archief van een vereniging dat wordt opgeruimd kan interessant zijn om te bewaren. We hebben zelf geen archiefruimte. We kunnen gebruik maken van de archiefruimte in het gemeentehuis in Winsum. Dan gaat het om dingen op schrift. Onlangs hebben we oude glasnegatieven met opnames van Adorp, Wetsinge en Sauwerd opgespoord. Deze zijn inmiddels

opgeslagen in het Provinciale archief. We krijgen een CD met de afdrukken van de foto's. En zo'n CD kan weer op de website.

Soms schrijven we een brief over een onderwerp dat met cultuurhistorie te maken heeft. Tien jaar geleden hebben we een plan ingediend om het verdwenen steenhuis bij Harssensbosch te reconstrueren. We hebben een ijle stalen constructie laten ontwerpen die precies op schaal is. In dit staalhuis kun je dezelfde dingen doen als in het verdwenen steenhuis. De provinciale archeoloog was enthousiast. De eigenaar van het terrein de Stichting het Groninger Landschap had er geen enkele belangstelling voor. Nu hebben we dit plan opnieuw ingediend, want we lazen in de krant dat de Stichting het Groninger Landschap miljoenen heeft gekregen om ons gebied "op te leuken". Ons staalhuis kostte slechts 50.000 euro. Deze stalen constructie had een soort logo voor het gebied kunnen worden. Vroeger hebben er tientallen van deze steenhuisen gestaan. Opgetrokken van bakstenen die in lokale veldovens werden gebakken. Bij Harssens zwerven de misbaksels nog rond.'

Wilt u meer weten over de lokale geschiedenis, kijk dan op www.ubbega.nl